

Witbuikegel

Atelerix albiventris

Judith Bos

&

Lindy de Vries

© 2019, Judith Bos & Lindy de Vries.

Coverfoto Judith Bos

Coverontwerp Judith Bos

Foto's binnenwerk Judith Bos
Wade Lambert
Fabrizio Frigeni
IUCN Red List
Hedgehogs of Asgard
Bianca Groenewoud
Naomi Vodegel
Anja Höpfner
Jacobine Moestrup
Lindy de Vries

Samenwerkend auteur Lindy de Vries

ISBN 9789402191080

NUR 413

© 2019, Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Ondanks alle aan de samenstelling van dit boek bestede zorg kan noch de uitgever noch de auteur aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade die het gevolg is van enige fout in deze uitgave.

Inleiding

Deze encyclopedie is geschreven door Judith Bos in samenwerking met Lindy de Vries. Het boek is zo veel mogelijk op referenties onderbouwd en is in het Nederlands en Engels uitgegeven met een brede educatie als doel.

We zijn trots op de gevormde samenwerking met de diverse auteurs van wetenschappelijke onderzoeken en betrouwbare bronnen van informatie, omdat dit een grote mogelijkheid biedt informatie beschikbaar te maken in landen waar dit niet vanzelfsprekend is over deze exotische zoogdieren. Daarvoor willen wij als auteurs onze dank uitspreken.

Natuurlijk stellen we ons als auteurs van deze encyclopedie graag aan u voor.

Judith Bos

Eigenaar van The Hedgehog Program.

Judith is geboren in Hattem, Gelderland en is opgegroeid aan het Noordelijkste puntje van de Veluwe. Daar heeft ze haar interesse voor dieren en natuur ontwikkeld en dit is nog steeds een passie waar ze elke dag aan vasthoudt. In 2011 heeft ze haar eerste Witbuikegel in huis genomen en niet veel later ving ze Witbuikegels op die ernstig verwaarloosd en ziek waren. In 2014 is ze gaan plannen om een goede hobbyfokkerij op te starten die zich richt op onderzoek en educatie.

Tot op de dag van vandaag heeft ze deze kostbare hobby behouden, met haar onderzoeken tegenwoordig onder de noemer The Hedgehog Program wat is uitgroeid tot een wereldwijd informatief platform.

Lindy de Vries

Hobbyfokker bij Hedgery Dèvi.

Lindy is geboren in Zwolle. Vanaf kinds af aan is Lindy al in de weer met dieren. Op 12-jarige leeftijd is ze voor het eerst in aanraking gekomen met egelsoorten die gehouden mogen worden als huisdier en vanaf dat moment is ze informatie gaan op doen.

In 2013 heeft ze haar eerste egeltje in huis genomen en dit smaakte al gauw naar meer. In 2014 is ze begonnen met het opstarten van haar Hedgery die zich voornamelijk richt op het fokken van gezonde lijnen. Vandaag de dag behoort ze tot het team van The Hedgehog Program en is ze nog altijd druk in de weer met haar hobby.

Inhoudsopgave

1 Taxonomie & verspreiding

1.1 Natuurlijke verspreiding	14
1.2 Habitat	15
1.3 Leeftijd	17
1.4 Door de jaren heen	17

2 Het lichaam

2.1 Anatomie	20
2.2 Geslachtsbepaling	27

3 Aanschaf

3.1 Voorbereidingen	32
3.2 Kosten	32
3.3 Contact met de verkoper	33
3.4 Het ophalen	33
3.5 De eerste dagen	34

4 Gedrag

4.1 Karakter	36
4.2 Geluiden	36
4.3 Speekselen	37
4.4 Neurotisch gedrag	38
4.5 Angst en agressie	39

5 Huisvesting

5.1 Soorten en maten	44
5.2 Techniek	47
5.3 Bodembedekking	47
5.4 Toebehoren	49
5.5 Decoratie	54

6 Natuurlijke inrichting

6.1 De bodem	58
6.2 Inrichting	60
6.3 Clean up crew	61
6.4 Levend voer	64
6.5 Cohabitati	65
6.6 Schoonmaken	65
6.7 Veel voorkomende problemen	66

7 Voeding

7.1 Natuurlijk dieet	70
7.2 De basis	70
7.3 Aanvullend dieet	71
7.4 Snacklijst	71
7.5 Rauwe voeding	73

8 Verzorging

8.1 Hanteren	82
8.2 Verstekelen	82
8.3 In bad	82
8.4 Nagels knippen	83

9 Gezondheid

9.1 De geschikte dierenarts	86
9.2 Ziekten	86
9.3 Besmettingen	87
9.4 Voorkomende problemen	88
9.5 Winterrust	90
9.6 Wobbly Hedgehog Syndrome	91

10 Voortplanting

10.1 Fokken	96
10.2 Voorbereiding	96
10.3 De dekking	96
10.4 Dracht	97
10.5 Opgroeien	99
10.6 Risico's en problemen	103
10.7 Nazorg	110

10.8 Jongen met de hand opvoeden	112
10.9 De jongen verhuizen	116

11 Genetica

11.1 Wat is genetica?	120
11.2 Genotype en fenotype	120
11.3 Heterozygoot en homozygoot	121
11.4 Lethale genen	121
11.5 Genetische berekening	121
11.6 Verervingsvormen	124
11.7 Het belang van een stamboom	128

12 Kleurengids

12.1 De patronen	132
12.2 De kleuren	142

13 Referenties

13 Referenties	162
----------------	-----

1 Taxonomie & verspreiding

Taxonomie

Rijk	Animalia	Dieren
Stam	Chordata	Chordadieren
Klasse	Mammalia	Zoogdieren
Orde	Eulipotyphla	Insecteneters
Familie	Erinaceidae	Egels
Wetenschappelijke naam	Atelerix albiventris	
Soort gepubliceerd door	(Wagner, 1841)	
Andere namen	Engels	Four-toed Hedgehog
	Engels	African Pygmy Hedgehog
	Nederlands	(Afrikaanse) Witbuikegel
	Duits	(Afrikanische) Weißbauchigel

1.1 Natuurlijke verspreiding

Witbuikegels komen van nature voor in West, Centraal en Oost Afrika. Het gebied waarin ze voorkomen, de Sahel, loopt vanaf Senegal en Zuid Mauritanië in het Westen door gedeelten van de Sahara woestijn naar Soedan, Eritrea en Ethiopië. Vanaf daar stopt de Sahel, maar loopt het leefgebiedgebied van de Witbuikegel door over Oost Afrika tot het uiterste puntje in het zuiden van Zambia.

Hoewel de Sahel gedeeltelijk door de Sahara woestijn loopt, ligt het leefgebied van de Witbuikegel dus iets lager. Zij leven voornamelijk in de halfwoestijn en bos-, gras- en struikgebieden.

Leefgebied van de Witbuikegel ^(A)

Landen

Landen waar de soort van nature voorkomt zijn Benin, Burkina Faso, Kameroen, Centraal Afrikaanse Republiek, Tsjaad, Ivoorkust, Djibouti, Eritrea, Ethiopië, Gambia, Ghana, Guinee, Kenia, Mali, Mauritanië, Niger, Nigeria, Senegal, Sierra Leone, Somalië, Soedan & Zuid-Soedan, Tanzania, Togo, Oeganda en Zambia.

1.2 Habitat

Ondanks dat de Witbuikegel niet erg bekend is onder mensen, komt de soort wijdverspreid voor in het wild. Ze komen voor in droge tot vochtige halfwoestijnen, (sub)tropisch droge graslanden en bosgebieden.

Gazelle ^(B)

Voornamelijk plaatsen met veel kreupelhout en nestmateriaal in de vorm van bladeren, kleine takjes en gedroogd gras zijn favoriet. Het zijn dieren die voornamelijk laag op de grond verblijven en niet veel zullen klimmen, hoewel ze het redelijk goed kunnen als de ondergrond niet te glad is. Graven doen ze des te meer. Op zoek naar insecten en kleine prooidieren om te eten, maar ook om een schuilplaats te maken.

Witbuikegels nesten graag in gaten tussen gesteente, holle bomen en vaak ook verlaten holen van andere kleine dieren.

Naast insecten en kleine prooidieren waar de Witbuikegels in hun natuurlijke omgeving van leven, delen ze hun omgeving vooral ook met grotere dieren. Jaarrond trekken grote kuddes graasdieren rond op zoek naar nieuwe gebieden om te grazen. De Koringazelle, bijvoorbeeld, komt voor in de Sahel van Senegal tot aan Sudan terwijl de Dorcasgazelle veel noordelijker in de Sahel streek voorkomt; in de lijn vanaf Zuid-Mauritanië tot aan Djibouti.

Afrikaanse Leeuw ⁽¹⁾

Door de vele graasdieren en kleindieren, komen er ook verschillende roofdieren voor in de Sahel. De meest bekende soorten zijn het Jachtluipaard en de Afrikaanse leeuw. Zij voeden zich op de kuddes graasdieren die hier het hele jaar door rondtrekken op zoek naar voedsel. Hoewel deze twee soorten roofdieren redelijk gedijen in de Sahel, kan dat voor hun ondersoorten niet worden gezegd. De Noordwest Afrikaanse Cheetah en de West Afrikaanse populatie van de Afrikaanse Leeuw zijn ernstig bedreigd en staan zelfs op het punt uit te sterven in het wild. Een andere soort die vroeger voorkwam in dit gebied, de Noord-Afrikaanse koe, is al uitgestorven in het wild.

1.3 Leeftijd

Een werkelijk onderzoek is er helaas niet naar de natuurlijke levensduur van een Witbuikegel, maar het wordt geschat dat ze gemiddeld 3 tot 4 jaar oud worden.

Ze planten zich voornamelijk in het voorjaar en najaar voort, hoewel in zachte zomers en winters het gehele jaar jongen kunnen voorkomen.

1.4 Door de jaren heen

In begin van de jaren '90 zijn Witbuikegels vanuit hun natuurlijke omgeving in de Sahel, geëxporteerd naar Amerika. Daar zijn ze als eerst gehouden en gefokt als huisdier, vanwaar ze verder zijn verkocht naar landen in Europa en Azië. De dieren vielen goed in de smaak, plantten zich goed voort in gevangenschap en door hun schattige uiterlijk werden ze steeds gewilder.

Tegenwoordig wordt de soort in diverse landen over de wereld gehouden en gefokt. Er zijn verenigingen om stamboomaanvragen te doen, er worden shows gehouden en er wordt meer onderzoek gedaan naar de algemene gezondheid & genetica.